

ÜLKELERİN COVID-19 ile MÜCADELEDE ALDIKLARI VERGİSEL ÖNLEMLER

TAX MEASURES TAKEN BY COUNTRIES TO FIGHT AGAINST COVID-19

Serdar KILIÇ*

ÖZ

Dünya tarihinin hiç tartışmasız en yıkıcı virüs salgınlarından biri olan COVID-19, yeryüzünde 190'dan fazla ülkeye sıçramış durumdadır. Virüsün hem kamu sağlığı ve toplumsal hayat üzerinde hem de küresel ekonomi üzerinde olumsuz neticeler ortaya çıkaracağı öngörülmektedir. Bu nedenle birçok ülke, salgının öngörülen zararlı sonuçlarını önlemek veya en azından hafifletmek amacıyla gerekli önlemler almaktadır ve almaya devam edecektir. Bu önlemlerin bazıları oldukça kapsamlı, diğer bazıları ise dar kapsamlıdır. Hâlbuki başarıyı sağlayacak olan, önlemlerin kapsamlılığı veya sayısının fazlalılığı değil, uygulanabilirliği ve etkinliği olacaktır. Bu çalışma, tarihin en ölümcül pandemilerinden birinin yaratacağı olumsuz mali ve ekonomik sonuçlarla mücadelede 35 ülkenin almış olduğu vergisel tedbirleri yakından incelemiştir.

ABSTRACT

COVID-19 which is, beyond any doubt, considered as one of the most devastating outbreaks of the world's history has spread in more than 190 countries on Earth. The virus is expected to have negative effects on the global economy as well as the public health and social life. Many jurisdictions, therefore, have been taking, and perhaps will take, necessary precautions with a view to preventing, if not mitigating, the highly expected harmful economic and financial consequences of the outbreak. Some are quite comprehensive, and some not. Nevertheless, it is neither the comprehensiveness nor the number of measures that will promise the success, but their applicability and effectiveness. This study scrutinises the tax measures taken by 35 jurisdictions in fighting against the negative

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, serdar6kiliç@yahoo.co.uk, ORC-ID:0000-0002-3193-1663.

Kılıç, S. (Nisan 2020). Ülkelerin Covid-19 İle Mücadelede Aldıkları Vergisel Önlemler, *Vergi Raporu*, 247, (11-35).

Makale Türü: Derleme Makalesi

Anahtar Kelimeler: COVID-19, koronavirüs, vergisel önemler

JEL Sınıflandırma Kodları: H12, H20, H53, H56, H84

financial and economic outcomes of one of the deadliest pandemics of history.

Keywords: COVID-19, coronavirus, tax measures

JEL Classification Codes: H12, H20, H53, H56, H84

GİRİŞ

İlk defa geçen yıl Aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan COVID-19, 400.000'den fazla tespit edilen vaka sayısı olan, 18.000'den fazla ölüme sebebiyet veren ve 197 ülkeye yayılan¹, daha önce yeryüzünde görülen MERS (*Middle East Respiratory Syndrome*) ve SARS (*Severe Acute Respiratory Syndrome*) gibi hastalıkların kaynağı olan virüsler ile aynı aileye (koronavirüs) mensup tehlikeli bir salgın hastalıktır. Bu virüs, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından da yakın zamanda pandemi² ilan edilmiştir.

COVID-19'un etkisini gösterdiği ülkelerin birçoğunda çok sıkı tedbirler alınmış ve bu tedbirler neticesinde hayat neredeyse durma noktasına gelmiş³ ve bu yeni durum kaçınılmaz bir biçimde birçok ekonomik faaliyeti de sekteye uğratmıştır. Yeryüzünde virüsün etkili olduğu ve ekonomiye zarar vermeye başladığı ülkelerin birçoğu hem

bir yandan virüsün yayılmasını engellemeye yönelik tedbirler alırken, diğer yandan da ekonomik kayıpların telafisine veya en azından hafifletilmesine yönelik mali ve sosyal tedbirler almaktadırlar. İşte alınan bu mali tedbirlerden bazıları da vergisel tedbirlerdir. Bu çalışma, Dünyadaki (ekonomisi ve nüfusuyla Dünyanın çok büyük bir kısmını temsil eden) 35 ülkenin⁴ COVID-19'un yarattığı ve ileride yaratacağı⁵ küresel ekonomik tahribatla mücadele için ne tür vergisel tedbirler aldığını ana hatlarıyla konu edinmektedir.

Diğer bir deyişle, bu çalışma çeşitli ülkeler tarafından COVID-19 ile mücadelede kullanılan vergisel enstrümanların anlık bir resmini çekmekte, bu nedenle çalışmanın sunduğu verilerin, ülkelerin politika değişikliklerinde günlük olarak değişiklik gösterebileceği hatırd tutularak değerlendirilmesinde ve çalışmadan faydalanılırken verilerin teyit edilmesinde yarar bulunmaktadır.

¹ 26 Mart 2020, Perşembe günü, saat 14:00 itibarıyla Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization – WHO) tarafından sağlanan verilerdir. Kaynak: World Health Organization – WHO, “Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic”, (<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>), Erişim tarihi: 26 Mart 2020.

² Pandemi; dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Kaynak: Medipol Sağlık Grubu, (<https://www.medipol.com.tr/bilgi-kosesi/bunlari-biliyor-musunuz/pandemi-nedir-corona-virusu-neden-pandemi-ilan-edildi>), Erişim tarihi: 26 Mart 2020.

³ İçişleri Bakanı Sn. Süleyman Soylu tarafından, 26 Mart 2020 tarihinde A Haber'e vermiş olduğu özel bir mülakatta, , Türkiye'deki hayatın %80 oranında durduğunu bildirilmiştir. Kaynak: CNNTÜRK, “İçişleri Bakanı Soylu'dan 'Sokağa çıkma yasağı olacak mı?' sorusuna yanıt”, (<https://www.cnnurk.com/turkiye/icisleri-bakani-soyludan-onemli-aciklamalar>), Erişim tarihi: 26 Mart 2020.

⁴ Her ne kadar virüsün etkisi küresel ölçekte hissediliyor olsa da ve hemen hemen her ülke kendine göre birtakım önlemler almaya başladıysa da, çalışmada üzerinde çalışılacak ülkeler, temsil ettikleri ekonomik ve demografik büyüklük, bulundukları kıtada üstlendikleri siyasi liderlik gibi hususlar göz önünde tutularak listeye dâhil edilmiştir.

⁵ SEGAL, S., GERSTEL, D., “The Global Economic Impacts of COVID-19”, *The Center for Strategic and International Studies (CSIS)*, (<https://www.csis.org/analysis/global-economic-impacts-covid-19>), Erişim tarihi: 26 Mart 2020.

1- AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Dünyanın en büyük ekonomisinin⁶ COVID-19 ile mücadelede aldığı birtakım önlemler bulunmaktadır. Bir defa, ABD Gelir İdaresi IRS (*Internal Revenue Service*) de 18 Mart 2020'de yayımlanmış olduğu Bildirisinde (*Notice 2020-17*)⁷ birçok verginin ödenmesinde faizsiz ve cezasız erteleme imkânı sağlamıştır. Gelir vergisi mükelleflerinin, normalde vade tarihi 15 Nisan olan 1 milyon USD'ye kadar vergisini 90 günlüğüne erteleme kararı vermiştir.

Benzer bir vergi borcu öteleme imkânı kurumlar vergisi mükelleflerine de sağlanmıştır. Kurumlar, normal vade tarihi 15 Nisan olan 10 milyon USD'ye kadar kurumlar vergisini 90 günlüğüne erteleme kararı vermiştir. Böylece her iki verginin de ödeme günü 15 Temmuz 2020 olmuştur. IRS'in söz konusu bildirisi, beyanname doldurma tarihlerinde değişiklik öngörmemiştir, beyanlar normal tarihlerinde doldurulacaktır.

IRS yayımlanmış olduğu bir diğer bildirisinde (*Notice 2020-15*)⁸, kişilerin korona virüsü tedavisine ilişkin masraflarını kapsayacak şekilde satın almış oldukları bir sağlık sigortasının da "Yüksek İndirimli Sağlık Planları (*High Deductible Health Plans – HDHP*)" rejiminden faydalanabileceğini duyurmuştur.

Öte yandan, ABD'de Kongreden 18 Mart'ta kabul edilip Başkan tarafından hemen ertesi gün imzalanan "*the Families First Coronavirus Response Act (H.R. 6201)*"⁹ adlı Kanun gelir vergisi stopajlarına ilişkin birtakım avantajlı hükümler içermektedir. Söz konusu Kanun'a göre çalışan sayısı 500'den az olan işletmeler, çalışanlarını gerektiğinde virüs dolayısıyla zorunlu ücretli izne ayırmaları gerekmektedir. Çalışanların zorunlu ücretli izni, çalışanın kendilerinin veya bir aile üyesinin COVID-19 dolayısıyla hastalanması veya karantina altına alınması veya çocuklarının okul tatili dolayısıyla evde kalmaları durumunda söz konusu olabilecektir.¹⁰

Çalışanlarını ücretli izinden faydalandırması durumunda işletmelerin her üç ayda bir kullanılmak üzere stopajdan indirebilecekleri edilebilir bir mahsup edilebilir vergi (*tax credit*) sağlanmaktadır. Çalışanın kendi sağlığı dolayısıyla izin alması durumunda 5.110 USD, herhangi bir aile üyesinin bakımı için izne ayrılması durumunda 2.000 USD tutarında (toplamda her aile başına 10.000 USD'yi geçmemek üzere,) mahsup edilebilir vergiyi üç ayda bir hesapladıkları ücret stopaj vergisinden indirebileceklerdir.¹¹

ABD'de federal düzeyde değil de eyaletler düzeyinde uygulanan kimi eyalette hiç uygulanma-

⁶ International Monetary Fund (IMF), "*IMF DataMapper*", (<https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁷ Internal Revenue Service (IRS), "*Notice 2020-17*", Relief for Taxpayers Affected by Ongoing Coronavirus Disease 2019 Pandemic", (<https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-20-17.pdf>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁸ Internal Revenue Service (IRS), "*Notice 2020-15*", "*High deductible health plans and expenses related to COVID-19*", (<https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-20-15.pdf>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁹ US House of Representatives "*H.R. 6201, Families First Coronavirus Response Act Title-By-Title Summary*", (<https://appropriations.house.gov/sites/democrats.appropriations.house.gov/files/Families%20First%20summary.pdf>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹⁰ Internal Revenue Service (IRS), "*Coronavirus Tax Relief*", (<https://www.irs.gov/coronavirus>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Internal Revenue Service (IRS), "*IRS: High-deductible health plans can cover coronavirus costs*", (<https://www.irs.gov/newsroom/irs-high-deductible-health-plans-can-cover-coronavirus-costs>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹¹ Time, "*President Trump Floats Payroll Tax Relief to Calm Markets Shaken by COVID-19*" (<https://time.com/5799944/trump-payroll-tax-relief-covid-19-coronavirus/>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Plante Moran, "*Updated COVID-19 tax relief*", (<https://www.plantemoran.com/explore-our-thinking/insight/2020/03/coronavirus-covid19-tax-relief>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

yan tüketim/satış vergilerine (*sales tax*) istinaden birçok eyalet, tüketim vergilerinde çeşitli vergisel teşvikler sağlayacaklarını duyurdular.

ABD’de şirketlere sağlanan diğer vergisel teşvikler özetle şunlardır: Mükelleflerin %6,2 oranında 2020 yılında ödeyeceği sosyal güvenlik vergisini iki taksitte (ilki 2021 sonunda ikincisi 2022 sonunda) ödeyebilecekleri belirtilmiştir. Finansman gider kısıtlamasındaki limitlerin geçici surette artırılacağı da belirtilmiştir. Şirketlere sağlanan bir diğer teşvik ise net faaliyet zararlarını (*net operating loss – NOL*) geriye doğru yürütebilme (*loss carryback*) imkânıdır. Aynı zamanda net faaliyet zararlarının ileriye doğru da (*NOL carryforward*) matrahtan düşülebilmesine imkân sağlanmıştır.

2- ALMANYA

Gümrük idarelerinin yetki alanına giren (KDV ve gümrük vergileri gibi) vergilerde birtakım vergi indirim ve teşvikleri sağlanmıştır. Benzer indirim ve imtiyazlar Federal Merkezi Vergi İdaresinin (*Bundeszentralamt*) yetki alanına giren KDV ve sigorta muameleleri vergisinde de sağlanmıştır.

İşletmelerin nakit sıkışıklığının önlenmesi amacıyla vergi ödeme süreleri uzatılmış, esnetilmiş icra kurallarının uygulanması kararı alınmıştır. Böylece tüm Alman ekonomisinde milyarlarca Euro nakit bir süre daha işletmelerinin bünyesinde bırakılarak nakit bolluğu sağlanacaktır.

Federal Maliye Bakanlığı, Eyaletlerle de irtibat ve koordinasyon içerisinde, COVID-19 ile mücadeleye ilişkin alınması gereken daha detaylı tedbirleri içeren bir genelge yayımlanacağı öngörülmektedir.

Bu genelgeye göre, birincisi, vergi ödeme

sürelerinin ertelenmesi kolaylaştırılacaktır. Erteleme yetkisi, vergi idaresinde olacak şekilde uygulamaya geçilecektir. Vergi idaresi veri analizi yaparak mükelleflerin ödemede güçlük çektiğini tespit ettiği anda ödeme sürelerinde ertelemeye gidebilecektir.

İkinci olarak, geçici vergilerde de daha esnek ve işletmelerin likidite kalitesini artıracak önlemler alınacaktır. Şöyle ki, eldeki verilerin analizinden, şayet işletmenin faaliyette bulunduğu yılda bir önceki döneme göre daha az kazanç elde edeceği öngörülüyorsa, geçişi vergi tutarları çok basit ve hızlı bir şekilde indirilecektir.

Son olarak, korona virüsten doğrudan etkilenildiği tespit edilirse, banka hesaplarına e-haciz gibi icra kuralları ile gecikme zammı uygulaması 31 Aralık 2020 tarihine kadar uygulanmayacaktır.¹²

3- ARJANTİN

18-31 Mart 2020 tarihleri arasında gerek gelir gerekse kurumlar vergisi mükelleflerince verilmesi gereken tüm federal vergi, sosyal güvenlik ve gümrük yükümlülükleri askıya alınmıştır. Bu tarih aralığı dışında kalan beyanların normal zamanında verileceği sonucuna varılmaktadır. Bu erteleme kuralının tek istisnası, bu tarih aralığından önce uzatma almış ve verilmesi bu tarih aralığına denk düşen beyanlar belirlenmiş tarihlerinde verilecektir.

Öte yandan, federal vergi idaresi, mükelleflerin 31 Mart 2020’ye kadar vergi dairelerine fiziksel olarak gelmelerini yasaklamış, daha önceden yapılan randevuların yeniden ayarlanarak ertelenmesini sağlamıştır. Arjantin’de vergi denetim birimlerinin de vergi dairelerine uygulanan bu yasağa tabi kılınacağı belirtilmiştir.

¹² Federal Ministry of Finance of Germany, “A protective shield for employees and companies”, (https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Pressemitteilungen/Finanzpolitik/2020/03/2020-03-13-download-en.pdf?__blob=publicationFile&v=2). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

KfW Group, “KfWcoronavirus aid: loans for companies”, (<https://www.kfw.de/KfW-Group/Newsroom/Latest-News/KfW-Corona-Hilfe-Unternehmen.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Turizm, eğlence sektörü ve restoranlar gibi COVID-19'dan etkilenen şirketlere sosyal güvenlik primlerine yönelik muafiyetler tanınmıştır.¹³

4- AVUSTRALYA

Avustralya Vergi İdaresi (*Australian Taxation Office – ATO*) COVID-19'ın mali ve ekonomik etkilerini azaltabilmek için birtakım vergisel önlemler almıştır. Alınan bu tedbirlerin her mükellefe standart bir şekilde uygulanması söz konusu olmamakta, her işletme idare ile itibata geçip kendisine nasıl imkânlar sağlanabileceği hususunda müzakere ederek öneri ve teklifler almaktadır.

Avustralya Hükümeti 1 milyar Avustralya Doları (yaklaşık 600 milyon USD) büyüklüğünde bir bütçeyi özellikle virüsten yoğun bir şekilde etkilenen yerel (turizm, tarım ve eğitim gibi) sektörlerle ve topluluklara destek amacıyla kullanmak üzere ayırmıştır. Söz konusu destek paketi, turizm sektöründe birtakım vergi ve harçların alınmamasını ve doğrudan destekleri içermektedir.

Avustralya Hükümeti, diğer yandan, 18 Mart 2020'de virüsten çok ağır etkilenen ve uzunca bir süre etkilenmesi de beklenen havacılık sektörünü desteklemek için de 715 milyon Avustralya Doları (yaklaşık 430 milyon USD) tutarında bir bütçe ayırdığını ilan etmiştir.

(gelir vergisi, harç ve resim gibi) Vergi ödemelerinde de erteleme uygulaması getiren Hükümet, 6 aya kadar mükelleflere çok düşük faizli bir rahatlama sağlayacağını duyurmuştur.

Avustralya tüketim vergisi olan *General Sales Tax – GST*'de, cirosu 20 milyon dolardan (yaklaşık 12 milyon USD) az olan işletmeler normalde üçer aylık olan beyan süresini aylığa çekme imkanı sağlanarak, varsa vergi iadelerinin daha çabuk alınması sağlanmaktadır. Normal şartlar altında aylık beyan yükümlülüğü (ve buna bağlı olarak aylık vergi iadesi imkanı) sadece yıllık cirosu 20 milyon doları (yaklaşık 12 milyon USD) aşan işletmeler için geçerliydi.

İşletmenin ekonomik ve mali olarak virüsten etkilenmesi durumunda idare, 23 Ocak 2020 ve sonrasında kesilen cezalar ile hesaplanan gecikme faizlerinin tamamını silebileceğini beyan etmiştir.

Yıllık cirosu 500 milyon Doların (yaklaşık 300 milyon USD) altında olan işletmelerin tek defada gider yapabilme limiti 50.000 Dolardan 150.000 Dolara (yaklaşık 30.000 USD – 90.000 USD) çıkarılmıştır. Söz konusu gider, her bir varlık bazında ayrı ayrı uygulanacak olup, 1 Temmuz 2020'den itibaren de yıllık cirosu 10 milyon doların (yaklaşık 6 milyon USD) altında olan işletmeler için bu bir defada giderleştirebilme sınırı 1.000 dolara (yaklaşık 600 USD) çekilecektir.¹⁵

Öte yandan aynı işletmeler hızlandırılmış amortisman (yapılan yatırımın %50'sini doğrudan gider yazabilme gibi) imkanı sağlanacağı duyurulmuştur.

Mükelleflerin nakit akış dengesinde düzelmeye sağlamak amacıyla, cirosu 50 milyon dolardan (yaklaşık 30 milyon USD) az olup çalışan istih-

¹³ Ministry of Justice and Human Rights of Argentina, (<http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/verNorma.do?id=335646>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Ministry of Justice and Human Rights of Argentina, (<http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/verNorma.do?id=335423>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Argentina, "COVID-19 - Procedures at TAD", (<http://argentina.gob.ar/noticias/los-ministros-de-economia-y-de-desarrollo-productivo-anunciaron-un-paquete-de-medidas-para>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹⁴ Australian Tax Administration, "COVID-19 Measures in Australia", (<https://www.ato.gov.au/Individuals/Dealing-with-disasters/In-detail/Specific-disasters/COVID-19/https://taxnews.ey.com/news/20200554-australian-governmentannounces-economic-packageincluding-investment-incentives-andtax-measures>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Australian Government, "Economic Response to the Coronavirus", (https://treasury.gov.au/sites/default/files/2020-03/Overview-Economic_Response_to_the_Coronavirus.pdf), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

dam eden işletmelere, durumlarına göre asgari 2.000 dolar ile azami 25.000 dolar (yaklaşık 1.200 USD ile 15.000 USD) arasında bir tutarda doğrudan vergiden düşmek suretiyle faizsiz bir finansman kaynağı sağlanacaktır.

Yukarıda bahsedilen tüm uygulamalardan faydalanabilmek için ilgili vergi dairesi ile irtibata geçilmesi gerektiği şart koşulmuştur.

5. BELÇİKA

Birtakım koşulların sağlanması halinde, talep üzerine mükelleflerin gelir vergisi ve kurumlar vergisi ödemelerinde faizsiz ve cezasız taksitlendirme imkânları sunulmaktadır.

Yine mükelleflerin talep etmesi durumunda, söz konusu vergi borçlarının yeniden yapılandırılması, harcama vergilerine de uygulanacaktır.¹⁵

Çok ilginç bir diğer uygulama ise, Belçika-Lüksemburg Çifte Vergilendirmeyi Önleme anlaşmasının sabit işyeri (*permanent establishment – PE*) maddesini yorumlarken fazla katı davranılmayacağını ilan edilmesidir. Bu durumda, avantajlı anlaşma hükümlerinden faydalandırmak için bir miktar esnek davranılacağı ifade edilmiştir.¹⁶ PE yorumlamasındaki benzer esnekliğin Belçika ile Fransa arasında akdedilmiş olan vergi anlaşması hükümlerinde de uygulanacağı açıkça ifade edilmiştir.¹⁷ Belçika'nın her iki ülke ile

diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha derin kültürel, sosyal ve ekonomik bağları bulunmaktadır.

6- BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), COVID-19 ile mücadelede vergisel anlamda neredeyse hiç önlem almadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Önlem olarak, sadece BAE'yi oluşturan Emirliklerden biri olan Dubai'de satılan ithal mallara isabet eden gümrük vergisinin %20'lik kısmının iade edileceği bildirilmiştir. Söz konusu düzenleme ile birlikte, Dubai'de satılacak ithal malların bir miktar daha ucuzlaşabileceği söylenebilir.¹⁸

7- BİRLEŞİK KRALLIK (İNGİLTERE)

Gelir vergisi ödemelerinde normal vade tarihi Temmuz 2020'den Ocak 2021'e ertelenerek kolaylık sağlanmıştır. Öte yandan düşük gelirli kişilere asgari geçim indirimi niteliğindeki "*universal credit*" ve "*working tax credit*" uygulamaları aylık 1.000 Sterlin tutarında olmak üzere 12 aylığına uzatılmıştır.

İkinci üç aylık vergilendirme dönemi KDV beyanname verme süresi 31 Mart 2021'e uzatılmıştır. Bu da demek oluyor ki, Birleşik Krallıkta hiç bir KDV mükellefi 2020 yılında Haziran'ın sonuna kadar KDV ödemesi gerçekleştirmeyecektir.

Birleşik Krallığın İngiltere bölgesinde, merkezi hükûmet tarafından belirlenen ve yerel yö-

¹⁵ Federal Public Service Finance of Belgium, (<https://finances.belgium.be/fr/entreprises/mesures-desoutien-dans-le-cadre-ducoronavirus-covid-19>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Office National de l'Emploi, (<https://www.onem.be/fr/no-veau-chomagetemporaire-la-suite-delepidemie-de-coronavirus-covid-19-en-chine-et-dansautres-pays-ou-la-maladiesest-propagee-update18032020>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹⁶ Federal Public Service Finance of Belgium, (<https://finances.belgium.be/fr/Actualites/conventionbelgo-luxembourggeoi-sepreventive-de-la-doubleimposition-mesureexceptionnelle>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹⁷ Federal Public Service Finance of Belgium, (<https://finances.belgium.be/fr/Actualites/%ef%83%98b-eligue-france-r%C3%A9gime-travailleurs-frontaliers--coronavirus-covid-19>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

¹⁸ KPMG, "*Tax Flash: Dubai and Abu Dhabi roll out economic stimulus packages in times of COVID-19*", (<https://home.kpmg/ae/en/home/insights/2020/03/tax-flash-dubai-and-abu-dhabi-roll-out-economic-stimulus-packages-in-times-of-covid-19.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

KPMG, "*UAE: Tax relief included in responses to coronavirus (COVID-19) in Dubai and Abu Dhabi*", (<https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-uae-tax-relief-included-in-responses-to-coronavirus-in-dubai-and-abu-dhabi.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

netimler tarafından toplanan ve yalnızca işyerleri üzerinden alınan ve belli bir tutarın altında olan emlak vergilerinin¹⁹ (belli istisnalar dâhilinde) perakendecilik, eğlence ve konaklama sektörlerinde kaldırılması kararlaştırılmıştır. Söz konusu uygulamanın tüm sektörleri kapsayacak şekilde genişletilmesine ilişkin teklif ilgili yasama sürecine sunulmuştur.

Son olarak, işletmelere vergi borçlarında ödeme kolaylıkları hususunda gelir idaresi (HM-RC) ile anlaşmaya varabilmesi imkânları sunulmuştur.²⁰

8- BREZİLYA

Brezilya Federal Hükümeti, korona virüsle mücadelede kullanılan (her türlü teçhizat ve ham madde dâhil) ürünlerin ithalatındaki gümrük vergilerini Eylül 2020'ye kadar sıfırlayarak, virüsle mücadelede ülke içinde ortaya çıkabilecek maske, dezenfektan gibi ürünlerin kıtlığının önüne geçmeyi amaçlamıştır.

Keza, söz konusu ürünlerin ithalatında yaşanabilecek her türlü gecikmenin önlenmesi amacıyla, bu ürünlerin ithalatında yaşanan bürokratik süreçlerin basitleştirilmesi sağlanmıştır. Hükümet aynı zamanda, yerli ve yabancı söz konusu ürünlerin özel tüketim vergisinin de en azından bir süre için sıfırlanmasını önermeyi görüşmektedir.

Virüsten en fazla etkilenebileceği öngörülen küçük ölçekli işletmelerin vergi borçlarının uygun koşullarda yapılandırılması, öte yandan işletmelerin üzerindeki sosyal güvenlik prim yükünün

hafifletilmesi amacıyla, hali hazırda uygulanan sosyal güvenlik teşviklerinin devam ettirilerek uygulanması, 3 ay boyunca ortaya çıkacak sosyal güvenlik prim yükünün %50'nin devlet tarafından karşılanması planlanmaktadır.

Yaşanabilecek finansman zorluklarının en az zararla atlatılabilmesi adına, kredi süreçlerinin basitleştirilmesi, kredi hizmetlerinde alınan bazı vergi, resim ve harçların da alınmaması da seçenekler dâhilinde olduğu belirtilmiştir.²¹

9- ÇİN

Virüsün engellenmesi ve tedavisi, gerekli malzemelerin tedariki, kamu yararına bağış yapılması ve durdurulan üretimin yeniden başlatılmasını desteklemek üzere toplam 12 adet politika benimsenmiştir. Örneğin gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine bu politikaya ilişkin indirim hakları getirilmiştir.²²

Vergi idaresinin verdiği (tahsilat gibi) hizmetlerin virüsün yayılmasını önleyici şekilde optimize edilmesine yönelik tedbirler alınmıştır. Çin vergi idaresi (*State Taxation Administration – STA*) tarafından “sıfır fiziksel temas”a dayalı vergi hizmetlerinin sunulması planlanmaktadır.

Korona virüsün ilk patlak verdiği ve son alınan haberlere göre de virüsün yayılmasının önlendiği gerçeği de dikkate alındığında, bu ülkenin almış olduğu tedbirler diğerlerine nazaran daha da yakın mercek altına alınmayı hak eder durumdadır.

Çin'in virüsle mücadelede üç sacayağı olan bir politikası mevcuttur: i. ön cephe desteği, ii. iş-

¹⁹ Birleşik Krallıkta, meskenlerden alınan emlak vergilerinden ayrı olarak, “*business rates*” diye adlandırılan ve sadece ticari mahiyette işyerlerinden alınan bir tur emlak vergisi bulunmaktadır.

²⁰ United Kingdom Government, “*Coronavirus (COVID-19) guidance for employees, employers and businesses*”, (<https://www.gov.uk/government/news/coronavirus-covid-19-guidance-for-employees-employers-and-businesses>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

²¹ General Secretariat of the Presidency of the Republic of Brasil, “*National Press*”, (<http://www.in.gov.br/en/we b/dou/-/resolucao-n-17-de17-de-marco-de-2020248564246>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020

²² International Tax Review, “*ITR's COVID-19 hub: Managing the tax impact of the coronavirus*”, (<https://www.internationaltax-review.com/article/b1kntn1zch6vkg/itrs-covid-19-hub-managing-the-tax-impact-of-the-coronavirus>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

letmelere destek ve iii. çok küçük esnafın (*micro enterprise*) desteklenmesi.

Birinci sacayağına, yani ön cephe desteğine ilişkin olarak, doğrudan virüsle mücadele eden sağlık personeline birtakım vergisel teşvikler sağlanmıştır. İkinci olarak, virüsle mücadele kullanılan (makine ve teçhizatın dezenfektana kadar) her türlü ürünlerin üretim ve taşımasından kaynaklanan (KDV gibi) vergisel yüklerin hafifletilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede, söz konusu ürünlerin alımında yüklenilen KDV'nin tümünün doğrudan iadesi, ürünlerin üretim, satım ve taşınmasının KDV'den istisna kılınması, normalde amortismanı tabi kılınarak giderleştirilecek olan makine ve teçhizatın bir defada giderleştirilmesi imkânının işletmelere sağlanması. Ön cephe mücadelesine hizmet adına getirilen diğer önemli bir imkân ise, mücadeleye destek mahiyetinde yapılan bağış ve yardımların gelir vergisi matrahlarından düşülebilesidir. Ayrıca söz konusu ürünlerin bağış ve yardım amacıyla mükelleflerce alınması halinde KDV ve ÖTV başta olmak üzere birçok harcama vergisinden müstesna kılınmak suretiyle alımı ve bağışlanması bağışçılar bakımından ucuzlatılmıştır.²³

Benzer şekilde, yurtdışından virüsle mücadeleye yardımcı nitelikte yapılan bağışların ithalatta alınan KDV ile özel tüketim vergisine tabi olmaması sağlanmıştır.

Başkent Pekin Vergi Dairesi, pilot uygulama olarak blokzincir (*blockchain*) tabanlı KDV faturalama sistemi geliştirmiştir.

İkinci sacayağına ilişkin olarak, ana tema, işletmeler üzerindeki istihdama bağlı vergi ve sosyal güvenlik prim yüklerinin hafifletilmesi ve

ara verilen üretime tekrar başlanmasını desteklemek olmuştur. Buna yönelik tedbirler iki ana başlık altında kümelenmiştir. Birinci başlık altında, işletmelerin gerek işverenler için gerekse istihdam ettirdikleri için ödemiş oldukları sosyal güvenlik primlerinde kısmi indirimler veya muafiyet sağlanması şeklindedir. Küçük esnaf ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin tüm Çin'deki sosyal güvenlik prim ödemelerinin yarısı toplam beş ay boyunca devlet tarafından karşılanacaktır. Virüsün ilk ortaya çıktığı ve en fazla zarar verdiği Hubei vilayetinde ise ölçeğine bakılmaksızın tüm işletmelere yine beş ay boyunca %100 prim desteği sağlanması kararı alınmıştır. Tüm Çin'deki büyük ölçekli işletmelere ise %50 desteğin sadece üç aylığına sürdürülmesi kararı alınmıştır.²⁴

İkinci sacayağının (yani işletmelerin teşviki boyutunun) ikinci başlığı altında ise, tüm işletmelerin çalışanları adına ödedikleri temel sağlık sigorta primlerinin %50'sini beş ay boyunca devletin karşılaması şeklinde bir teşvik mekanizması getirilmiştir.

Çin'deki desteklerin üçüncü ve son sacayağı ise "*micro businesses*" denilen küçük esnaflara yönelik olanlardır. Söz konusu desteklerle, ekonomik ve sosyal açıdan daha kırılgan bu grupların tabi oldukları risklerin minimize edilmesi amaçlanmıştır.

Birçok ülkede neredeyse standart uygulama olduğu üzere, Çin'de de vergi beyanname verme süreleri iki defa ertelenmiştir.

Çin vergi idaresi sağlanan vergi teşviklerinin zamanında ve tam uygulanmasını sağlamak için, dört aşamalı bir eylem planı hazırlamıştır. Birinci aşamada, sağlanan teşviklerin, web sitesi, ileti-

²³ International Tax Review, "China's STA introduces tax measures to manage COVID-19 implications", (<https://www.internationaltaxreview.com/article/b1ks79vdxzgbbs/chinas-sta-introduces-tax-measures-to-manage-covid-19-implications>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

²⁴ International Tax Review, "ITR's COVID-19 hub: Managing the tax impact of the coronavirus", (<https://www.internationaltaxreview.com/article/b1knt1zch6vkg/itrs-covid-19-hub-managing-the-tax-impact-of-the-coronavirus>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

şim merkezi, WeChat ve SMS yoluyla mümkün surette tüm kamuoyuna ulaştırılması amaçlanmıştır.

İkinci aşamada, her bir yeni politika aracına ilişkin olarak yeni işlem yönergeleri hazırlanmıştır. Böylece, hangi politikaya ilişkin olarak ne yapılacağı, nasıl bir yol takip edileceği önceden açık ve yalın bir şekilde belirlenmiştir.

Üçüncü olarak, tüm bilgi teknolojisi (IT) alt yapısı yeniden güncellenerek, benimsenen yeni vergi politikalarının hayata geçirilmesinde yaşanabilecek aksaklıkların asgari düzeye indirilmesi sağlanmıştır.

Son olarak, vergi idaresi performans sistemi kurarak, yetkililerin sorumluluklarının konsolide edilerek daha standardize ölçütlerle değerlendirilmeye tabi tutulmasını sağlamıştır.

“Sıfır temas politikası” gereği, vergi idaresinin dijital ortamda sunduğu hizmetlere yenileri ilave edilmiş, programlanmış tüm mükellef randevuları salgının yayılmasını en aza indirecek şekilde yeniden ayarlanmıştır.

Çin Vergi İdaresi, Şubat 2020’nin sonunda “Bahar Esintisi Projesi” (*the Spring Breeze Project*) kapsamında vergi hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik olarak 24 adet önlem almıştır. Bunların arasında, virüs taramaları esnasında ihracat kaynaklı vergi iadesi işlemlerinin kolaylaştırılması ve beyan doldurma süreçlerinin daha da basitleştirilmesi de bulunmaktadır.

“Sıfır temas politikası”nın bir diğer önemli ayağı ise, vergi denetim ve incelemelerinde, mükelleflerin önceki dönem verilerinden analiz yoluyla faydalanarak, mükellef işyerinde fiziki tes-

pitlerin geçici şekilde askıya alınması olmuştur. Öte yandan, yüksek risk taşımadıkça mükellef incelemelerinin de durdurulması temel politika olmuştur.

Söz konusu önlemler sayesinde, 2020’de vergi iade süreçlerinde bir önceki yıla nazaran yaklaşık %20 hızlanma kaydedilmiştir.

Bazı şartları taşıyan işletmelere 2020’de oluşan zararların 5 yıldan 8 yıla kadar indirimine imkân tanınmıştır.

Son olarak, yerel yönetimler emlak vergisinde birtakım teşvikler sağlamıştır.

10- DANİMARKA

Mart, Nisan ve Mayıs 2020 aylarına ilişkin KDV beyan yükümlülükleri mükelleflerin yıllık bazda sahip oldukları cirolara bağlı olarak uzatılmıştır. Buna göre, ciro azaldıkça beyanname verme süresi daha uzak bir tarihe ertelenmiştir.²⁵

Şirketlerin Nisan, Mayıs ve Haziran 2020 aylarına ait ücret stopaj ile sosyal güvenlik prim ödemeleri dörder ay uzatılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, sadece ödemelerin vadelerinde uzatıma gidilmiş olmasıdır. Normal beyanname verme sürelerinde herhangi bir değişiklik yoktur.

11- ENDONEZYA

Cakarta Hükümeti, toplamda 19 sektör ve ihracat odaklı şirketlerin ücret stopajlarını hazinenin üstleneceğini bildirmiştir.²⁶

1 Nisan 2020 sonrası verilmesi gerekip geç verilecek olan gelir vergisi beyannameleri için herhangi bir ceza kesilmeyeceği belirtilmiştir.

²⁵ EY Denmark, “Responding to COVID-19”, (https://www.ey.com/en_dk/covid-19). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Denmark, “Denmark changes tax legislation in light of COVID-19”, (https://www.ey.com/en_dk/tax/denmark-changes-tax-legislation-in-light-of-covid-19). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Denmark, “COVID-19 consequences on Tax, Social Security and Immigration”, (https://www.ey.com/en_dk/tax/covid19-consequences-on-tax-social-security-and-immigration). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

²⁶ ASEAN Briefing, “Indonesia Issues Second Stimulus Package to Dampen COVID-19 Impact”, (<https://www.aseanbriefing.com/news/indonesia-issues-second-stimulus-package-dampen-covid-19-impact/>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Aynı cezasızlık halinin geç ödenen gelir vergisine de uygulanacağı belirtilmiştir.

19 sektör ve ihracat odaklı şirketin KDV iade süreçlerinin hızlandırılacağı, KDV iadeleri dolayısıyla vergi incelemesinden geçirilmeyeceği belirtilmiştir.

Söz konusu şirketlere ayrıca 1 Nisan 2020 ve 30 Eylül 2020 tarihleri arasında ödenecek kurumlar vergisi taksitlerinde %30'luk bir indirimle gidileceği belirtilmiştir. Öte yandan, yine aynı şirketlere aynı dönem içerisinde ithalattan alınan gümrük vergilerinde birtakım istisna ve muafiyetlerin uygulanacağı açıklanmıştır. Ayrıca Hükümet aynı şirketlerin gümrük vergilerinin ödenmesinde öteleme sağlayacağı belirtilmiştir.

12- FİNLANDİYA

Finlandiya vergi idaresi, KDV beyannamelerinin verilmesine ilişkin süre uzatımına gitmemiş, fakat hastalık gibi geçerli bir mazereti olanların geç beyanname vermelerinden dolayı ceza almayacaklarını beyan etmiştir.²⁷

1 Mart 2020 tarihi itibarıyla ödenmesi gereken kurumlar vergisinde geç ödeme dolayısıyla uygulanan gecikme zammının oranı yıllık bazda %7'den %4'e düşürülerek, işletmeler üzerindeki vergi finansmanı baskısı bir nebze de olsa hafifletilmeye çalışılmıştır.

Öte yandan, kurumlar vergisi ödeme süreleri uzatılmıştır.

13- FRANSA

Gelir vergisi taksitlerinin ödenmesinde süre uzatımına gidilmiştir. Benzer ödeme süresi uzatımı Fransız vergi idaresince KDV'ye sağlanmıştır. Diğer yandan, KDV iadelerinin %80'inin

bir ay içerisinde tamamlanmasının hedeflendiği yetkililerce ifade edilmiştir.

Talep edilmesi durumunda, kurumlar vergisi mükelleflerinin de cezasız bir şekilde geç ödeme imkânlarından faydalanabileceği belirtilmiştir. Mart 2020 ödemesi gerçekleştirilmiş olsa dahi, talep edilmesi halinde söz konusu taksidin işletmelerin banka hesaplarına geri ödenebileceği ve böylece onların da geç ödeme koşullarından faydalanabileceği belirtilmiştir.

Söz konusu geç ödeme avantajlarından faydalanmak isteyen mükelleflerin vergi idaresine resmi bir şekilde başvurmaları gerekmeyip, sadece e-posta veya web sitesi üzerinde online bir bildirimle, imkanlardan faydalanmak istediklerini bildirmeleri yeterli olacaktır.

Son olarak virüsün yarattığı ekonomik şartlar dolayısıyla çok zor durumda olan bazı mükelleflere istisnai bir şekilde vergi iadesi (*tax rebate*) yapılabilmesinin de mümkün olduğu açıklanmıştır.

Fransa'da işletmelerin ödediği emlak vergisinde (Birleşik Krallıkta "*business rates*" olarak adlandırılan) de geç ödeme imkânı getirilmiştir.

Son olarak, hâlihazırda yürütülen vergi incelemelerine devam edileceği, fakat incelemelerin çok daha geniş bir anlayış içerisinde ferasetle (*inspection avec discernement*) yürütüleceği vurgulanarak, aslında incelemelerde çok da sert olunmayacağı zımnen de olsa ifade edilmiştir.²⁸

14- GÜNEY KORE

Güney Kore Hükümetinin almış olduğu vergisel önlemler çok sınırlı kalmıştır. 2019 yılına ilişkin kurumlar vergisi beyanlarının verilme süresi 31 Aralık 2020'ye kadar uzatılmıştır.

²⁷ EY Finland, "Responding to COVID-19", (https://www.ey.com/en_fi/covid-19). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Finnish Tax Administration, "Coronavirus – current updates", (<https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

²⁸ KPMG, France: Tax relief available for businesses affected by coronavirus (COVID-19) (<https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tmf-france-tax-relief-available-for-businesses-affected-by-coronavirus.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Belli bölgelerde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin bir defaya mahsus olarak üzere 200 milyon Kore Wonu (yaklaşık 160.000 USD) ile sınırlı olmak üzere kazançlarının bir kısmının kurumlar vergisinden istisna tutulacağı açıklanmıştır. Küçük ölçekli işletmelerin kazançlarının %60, orta ölçekli işletmelerin ise kazançlarının %30'u istisnaya konu edilebilecektir.²⁹

15- HOLLANDA

Hollanda Hükümeti, gelir, kurumlar vergisi ile KDV ve ücret stopajlarının ödenme sürelerini üç ay ertelemiştir.³⁰

Öte yandan, gecikme zammı oranını yıllık %4'ten %0,01'e düşürerek işletmelere ekonomik çalkantı sürecinde neredeyse bedava finansman kaynağı sağlamıştır. Ayrıca, vergi idaresi geç ödeme dolayısıyla mükellefler hakkında bilahare ceza kesmeyeceğini de bildirmiştir.

Öte yandan, kurumlar vergisinde yıllık %8, diğer tüm vergilerde %4 olarak uygulanan gecikme faizini %0,01'e düşürmüştür.

Hollanda'da kazanç öngörüsüne göre uygu-

lanan peşin/geçici vergi "*preliminary/provisional assessment*" (*voorlopige aanslag*) uygulamasında mükelleflere rahatlama sağlanacağı bildirilmiştir. İçinde bulunulan 2020 yılında kazançlarının bir önceki yıl tahmin edilerek geçici vergi beyannamesi ile bildirilmiş kazançlardan düşük olacağını öngören ve buna ilişkin olarak vergi idaresine başvuran mükelleflere yeni bir geçici vergi beyannamesi doldurması istenecek. Öte yandan, yeni beyannamede gösterilen tahmini matrahtan daha fazla matrah üzerinden hesaplanıp ödenen geçici vergiler de mükelleflere iade edilecektir.³¹

16- HONG KONG

Hong Kong Özel Yönetimi de diğer birçok ülkede ve bağlı bulunduğu Çin Halk Cumhuriyetinde olduğu gibi gelir ve kurumlar vergisi beyanname verme sürelerinde uzatıma gitmiştir.³²

2019 ve 2020 dönemlerinde uygulanmak üzere, gelir ve kurumlar vergisinde 20.000 HKD (yaklaşık 2.500 USD) kadar bir defaya mahsus vergiden doğrudan indirim hakkı getirilmiştir.³³

²⁹ Ministry of Economy and Finance of Korea, "2020 Supplementary Budget to Get Over COVID 19 Outbreak", (http://english.moef.go.kr/popup/20200304_policyFocus/popup.html). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³⁰ EY, "COVID-19: continuity and resilience", (<https://www.ey.com/gl/en/services/tax/internationaltax/tax-alert-library>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³¹ KPMG, "Netherlands: Additional tax relief measures to address coronavirus (COVID-19) crisis", (<https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-netherlands-additional-tax-relief-measures-to-address-coronavirus-crisis.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Kpmg – Meijburg & Co, "Additional corona crisis measures by the government (emergency package covering jobs and the economy)", (<https://meijburg.com/news/additional-corona-crisis-measures-government-emergency-package-covering-jobs-and-economy>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Osborne Clark, "Dutch tax measures in response to COVID-19", (<https://www.osborneclarke.com/insights/dutch-tax-measures-response-covid-19/>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³² Hong Kong Special Administrative Region, "The 2020-21 Budget", (<https://www.budget.gov.hk/2020/eng/nt.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Hong Kong, "Hong Kong 2020-21 Budget Insights", (<https://www.ey.com/cn/en/services/tax/country-tax-advisory/ey-hong-kong-2020-21-budget-insights>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³³ EY Hong Kong, "Hong Kong 2020/21 Budget Proposal Announced", ([https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced/\\$FILE/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced/$FILE/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced.pdf)).

17- İRLANDA

İrlanda Gelir İdaresi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin özellikle nakit akışlarının rahatlatılması için birtakım önlemler alacağını duyurmuştur. Ocak ve Şubat 2020 dönemlerine ilişkin KDV ödemelerinde mükelleflere gecikme zammı uygulanmayacağı belirtilmiştir.³⁴

Öte yandan, İrlanda'daki tüm vergi alacak taahhütlerinin ikinci bir bildirim kadar durdurulduğu duyurulmuştur. Virüsün yarattığı ekonomik sıkıntılar yüzünden nakit darboğazına giren büyük ölçekli mükelleflerin ise mümkün olan en kısa sürede İrlanda Gelir İdaresinden, yeni bir ödeme planı üzerinde uzlaşmak üzere randevu talep etmesi tavsiye edilmiştir.

İlgili mevzuatta "e-çalışan" (*e-worker*) tanımına uyan çalışanlara, ücret üzerinden alınan her türlü vergiden istisna edilmiş günlük olarak 3,20 Euro tutarında ödeme yapılabilmesi sağlanmıştır. Bu ödenen tutarlar işletmelerce giderleştirilebilir.

Son olarak, kredi kartlarından alınan ve normalde Nisan ayında tahsil edilen damga vergisinin de Temmuz ayına ötelenmesi kararlaştırılmıştır.

İrlanda'da ana yükleniciler tarafından inşaat, ormancılık ve et işleme sektörlerinde faaliyet yürüten altyüklenicilere yapılan ödemeler üzerinden %0, %20 ve %35 oranlarında gerçekleştirilen stopajların durdurulması kararı verilmiştir. Böylece altyüklenicilere finansman kaynağı sağlanacaktır.³⁵

18- İSPANYA

İspanyol Hükümeti öncelikle acil durum (*state of alarm/emergency*) ilan etmiş, böylece zamanışımı ve süreleri düzenleyen Kanun gereği tüm sürelerin acil durum süresince durdurulması sağlanmıştır. Buna, mahkemeler nezdine devam eden tüm davalar dâhildir.

Kraliyet Kararnamesi gereği, gelir vergisi ödeme sürelerinde ertelemeler sağlanmıştır. Fakat ilginç bir şekilde, söz konusu erteleme, gelir vergisi beyanlarının verilme sürelerine uygulanmamıştır.³⁶

19- İSVEÇ

İsveç'te henüz vergisel önlemlere ilişkin nihai bir karara alınmamış olmasına karşın, önlem paketinin işletmelerin özellikle nakit dengesini rahatlatıcı yönde (KDV, ücret stopajları ile sosyal güvenlik primleri gibi) vergi ödemelerinin ertelenmesi şeklinde uygulanacağı belirtilmektedir. Yeni önerilerin, 1 Ocak 2020'den geçerli olmak üzere, 7 Nisan 2020'de hayata geçirilmesi beklenmektedir. Diğer bir deyişle, bu süre içerisinde ödenmiş söz konusu vergiler vergi idaresince talep eden mükelleflere geri ödenecektir.³⁷

İşletmelere yönelik olarak da kısa çalışma ödeneği sağlanarak ücretlilerin işletmeler üzerindeki yükünün yaklaşık yarısının devlet tarafından karşılanması amaçlanmaktadır.³⁸

³⁴ Department of the Taoiseach of Ireland, "Government agrees next phase of Ireland's Covid-19 response", (<https://www.gov.ie/en/news/72ecf5-government-agrees-next-phase-of-irelands-covid-19-response/>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³⁵ Irish Tax and Customs, "Relevant Contracts Tax (RCT)", (<https://www.revenue.ie/en/self-assessment-and-self-employment/rct/index.aspx>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³⁶ EY Spain, "Spain declares State of Alarm | Immediate tax implications", (<https://taxnews.ey.com/news/2020-0575-spain-declares-state-of-alarm-immediate-tax-implications>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³⁷ Government of Sweden, "Additional amending budget due to the coronavirus", (<https://www.government.se/press-releases/2020/03/additional-amending-budget-due-to-the-coronavirus/>), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

³⁸ KPMG, "Economic measures provided by the Swedish Government to alleviate the economic effects for companies due to the covid-19", (<https://home.kpmg/se/sv/home/nyheter-rapporter/2020/03/tax-proposal-in-sweden-in-response-to-covid-19.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

KPMG, "Sweden: Tax relief measures to address coronavirus (COVID-19) issues", (<https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tax-relief-measures-to-address-coronavirus-issues.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

20- İTALYA

Gelir vergisi beyannamelerinin verilme süreleri ile ödeme sürelerinde uzatıma gidilmiştir. Yıllık cirosu 2 milyon Euro'nun altında olan mükelleflerin ücret gelirlerinden aldıkları stopaj vergisinin ödeme süresi ertelenmiştir. Benzer ertelemeler, turizm, eğlence eğitim ulaşım gibi virüsten doğrudan etkilenecek birçok sektörde yer alan mükellef kuruma da sağlanmıştır.³⁹

Hem gelir hem de kurumlar vergisi mükelleflerine, virüsten arındırma işlemlerine ilişkin giderlerin en fazla 20.000 Euro'ya kadar olmak üzere yarısının doğrudan vergiden indirilebilmesi (*tax credit*) imkânı sağlanmıştır.

İtalyan Hükümeti tarafından beyan ve ödeme sürelerinde çeşitli ertelemeler KDV mükelleflerine de sağlanmıştır.

İtalya'daki tüm vergi davaları (sürelerle ilişkin haklar mahfuz kalmak kaydıyla) 15 Nisan 2020'ye kadar durdurulmuştur.

Olağan vergi denetim ve incelemeleri ile idarenin dava açma faaliyetleri 31 Aralık 2022'ye

kadar durdurulmuştur. Aynı zamanda idarenin özelge taleplerine cevap süreçleri, idarenin bilgi isteme talepleri de 31 Mayıs 2020'ye kadar durdurulmuştur. 31 Mayıs 2020'ye kadar durdurulacak diğer süreçler şunlardır: uyumlu işbirliği rejimine (*cooperative compliance regime*) katılım taleplerine idarece cevap verilmesi, uluslararası özelge talep prosedürü (*international ruling procedure*), aşağı doğru transfer fiyatlandırması düzeltmesi (*downward transfer pricing adjustment*)⁴⁰ ve son olarak patent kutusu uygulaması (*the Patent Box regime*).⁴¹

21- JAPONYA

Japonya'nın COVID-19 ile mücadelede herhangi bir vergisel önlem almadığı, sadece Japon Başbakanı Shinzo Abe, satış vergisini geçici olarak %5'e indirmeyi değerlendirebileceklerini bildirmiştir.⁴²

Gelir vergisi, intikal vergisi ve tüketim vergisi beyanname verme ve ödeme sürelerinin bir aylığına uzatılması kararı alınmıştır.

³⁹ Bird&Bird, "COVID-19 : Extraordinary Tax Measures in Italy", (<https://www.twobirds.com/en/news/articles/2020/italy/covid-19-extraordinary-tax-measures-in-italy>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

KPMG, "Italy – Some Tax Deadlines Extended During COVID-19 Outbreak", (<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/03/flash-alert-2020-049.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Italy, "Global Tax Alert | 20 March 2020, Italy enacts "Heal Italy" Decree to manage COVID-19", (<https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--italy-enacts-heal-italy-decree-to-manage-covid-19>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Italy, "Italian NPLs and UTPs: Conversion into tax credits of Deferred Tax Assets associated with tax losses carried forward and other deferred deductions", (<https://globaltaxnews.ey.com/news/2020-5396-italian-npls-and-utps-conversion-into-tax-credits-of-deferred-tax-assets-associated-with-tax-losses-carried-forward-and-other-deferred-deductions>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁰ Aşağı ve yukarı doğru transfer fiyatlandırması düzeltmeleri transfer fiyatlandırması (yani emsallere uygunluk ilkesini – *arm's length principle*) özellikle sınır ötesi işlemlerde söz konusu olabilmektedir. Şöyle ki, örneğin iki ilişkili kişi arasında gerçekleştirilen bir ticari işlemin emsallere aykırı fiyatlandırıldığı sonucuna varılırsa, her iki ülkede de anlaşma koşuluyla düzeltme işlemleri yapılabilir. Söz konusu yapılacak işlem ülke aleyhine olursa aşağı doğru düzeltme (*downward adjustment*), lehine olursa yukarı doğru düzeltme (*downward adjustment*) olarak adlandırılmaktadır.

⁴¹ İtalyan patent kutusu uygulaması (*the Patent Box regime*), mükelleflere gayrimaddi haklardan elde edilen kazançların değişen oranlarda (azami %50'ye kadar) kısmen vergiden istisna kılınmasını sağlayan ve AR&GE ve markalaşma/patent alma gibi faaliyetlerin teşviki amacıyla getirilmiş olan bir istisna rejimidir.

⁴² NY Times, "Japan's Abe Says Mulling Proposals, When Asked About Lowering Sales Tax", (<https://www.nytimes.com/reuters/2020/03/14/world/asia/14reuters-health-coronavirus-japan-abe-tax.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

CNBC, "Coronavirus: Jakarta closes all schools, Apple shuts stores outside China Japan's Abe considers lowering sales tax", (<https://www.cnbc.com/2020/03/14/coronavirus-live-updates-south-korea-adds-107-new-cases-trump-urges-republicans-to-back-deal.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

22- KANADA

Kanada Federal Hükümeti, mal ve hizmet vergisi iadesi (*goods and services tax credit*) yöntemiyle, satış vergisinde kullanılmak üzere kişilere maddi bir menfaat sağlamayı planlamaktadır. Her bir Kanada vatandaşına sağlayacağı yıllık katkı 400 Kanada Doları (yaklaşık 280 USD) civarında olacağı, bu yolla ekonomiye yaklaşık 5,5 milyar Kanada doları (yaklaşık 3,8 milyar USD) enjekte edileceği öngörülmektedir. Her üç ayda yapılan bir satış vergisi iade programıdır. Böylece düşük gelirli ailelerin bir kısım harcama vergileri karşılanmış olmaktadır.⁴³

Kanada Gelir İdaresi, mükelleflere beyanname sürelerinin ertelenmesi hususunda kolaylık sağlamıştır. Öte yandan, faizsiz ve cezasız olarak özellikle gerçek kişileri ilgilendiren bazı vergilerin ödenmesi noktasında kolaylıklar sağlanmıştır.⁴⁴

Yine virüsün yayılmasının engellenmesi bakımından, elektronik ortamda beyan doldurulması uygulamasının yaygınlaştırılması, beyanname imzalanması zorunluluğunun elektronik imzala ile karşılanabilmesi hukuken mümkün kılınmıştır.⁴⁵

23- KOLOMBİYA

31 Mart 2020'de verilmesi gereken gelir vergisi ve kurumlar vergisi beyannamelerinin iki ay ertelenmesi sağlanmıştır.

Ayrıca, süresi geçen vergilere ilişkin olarak bir yapılandırma programı başlatılmış, mükel-

leflerin durumuna göre vergi idaresi tarafından kendilerine yeni ödeme planları sunulacaktır.

Konaklama ve seyahat hizmetleri ile gösteri sektöründe faaliyet yürüten işletmelere KDV beyanname verilme süreleri uzatılmıştır.

KDV mükelleflerinden yıllık cirosu 1 milyon Euro'dan az olanlara vergilerini iki ay öteleyebilme imkânı sunulmuştur. Aynı imkân, 2019 yılında verilmiş beyanlara nazaran ciroları %25'ten daha fazla düşüş gösteren mükelleflere de sağlanmıştır.

KDV oranlarında da geçici süreyle uygulamak üzere değişiklik öngörülmüştür: %19'luk genel KDV oranı iki ay süreyle %17'ye, %9'luk indirimli KDV oranı ise 3,5 ay süreyle %7'ye indirilmiştir. Öte yandan, virüsle mücadele gerekli ürünler ile seyahat sektöründe kullanılacak ithal malların gümrük vergileri %0'a indirilmiştir.⁴⁶

24- LÜKSEMBURG

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri geçici verginin 2020 yılı ilk iki döneminin iptalini talep etme haklarına sahiptir. İptal talebi olmayan mükelleflerin, geçerli sebeplerin varlığı halinde ödenecek geçici vergide bir indirimle gidilmesini talep etme hakkı da bulunmaktadır.

Öte yandan, 1 Mart ve sonrasında muaccel hale gelecek olan gelir ve kurumlar vergisi ödemelerinin faizsiz bir şekilde ertelenmesi sağlanmıştır. 2020 dönemi gelir ve kurumlar vergisi beyannamelerinin verilme tarihi de 30 Haziran 2020'ye ertelenmiştir.

⁴³ Department of Finance of Canada, "Canada's COVID-19 Economic Response Plan", (<https://www.canada.ca/en/department-finance/economic-response-plan.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Government of Canada, "GST/HST credit – Overview", (<https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/child-family-benefits/goods-services-tax-harmonized-sales-tax-gst-hst-credit.html>). Erişim tarihi: 18 Mart 2020, Erişim Tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁴ National Post, "Five things to know about Ottawa's COVID-19 financial aid package", (<https://nationalpost.com/pmnn/news-pmnn/canada-news-pmnn/five-things-to-know-about-ottawas-covid-19-financial-aid-package>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁵ National Post, "Government extends tax deadline to June 1 amidst COVID-19 outbreak", (<https://nationalpost.com/news/politics/government-extends-tax-deadline-to-june-1-amidst-covid-19-outbreak>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁶ National Tax and Customs Direction of Republic of Colombia – DIAN, "Press Release No. 23", (<https://www.dian.gov.co/Prensa/Paginas/NG-Comunicado-de-Prensa-No-23-2020.aspx>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

National Tax and Customs Direction of Republic of Colombia – DIAN, "Press Release No. 24", (<https://www.dian.gov.co/Prensa/Paginas/NG-Comunicado-de-Prensa-24-2020.aspx>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Belçika ile imzalanan çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasının, sınır ötesi çalışan ücretlilerin hangi ülke tarafından vergilendirileceğinin belirlenmesinde uygulanan 24 gün kuralının hesaplanmasında, ücretlilerin korona virüs dolayısıyla evde çalışarak geçirdikleri günlerin dikkate alınmayacağı her iki ülke arasında imzalanan bir Protokolle garanti altına alınmıştır.

20 Mart 2020'den itibaren başlamak üzere, 10.000 Euro altında KDV alacağı bulunan mükelleflere bu tutarların tamamının ödenmesi kararlaştırılmıştır.

25- MALEZYA

Malezya Hükümeti tarafından 1 Mart – 31 Ağustos 2020 döneminde konaklama vergisi uygulaması kaldırılması, öte yandan yurtiçi turizmde yapılan giderlerin 1.000 MR (yaklaşık 225 USD) tutarlık kısmının gelir vergisi beyannamesinde indirim imkânının sağlanması kararlaştırılmıştır.

1 Nisan 2020'den itibaren *duty-free* alışverişte (alım miktarı gibi) şartlar biraz daha gevşetilmiştir.

Limanlarda kullanılmak üzere (yurtdışından alımlar dâhil) alınan makine ve teçhizata ithalat vergisi ve satış vergisi istisnası sağlanırken, serbest bölgeler gibi, KDV istisnasının uygulandığı bölgelerin kapsamına giren istisna kalemleri artırılmıştır.

2019 dönemi gelir ve kurumlar vergisi beyanlarını elektronik ortamda dolduran mükelleflere iki aylık erteleme getirilmiştir. Öte yandan, 1 Nisan 2020 – 30 Eylül 2020 arasındaki kurumlar vergisi ödeme taksitlerinde erteleme sağlanmıştır.

İnsan Kaynakları Geliştirme Fonuna (*Human*

Resources Development Fund – HRDF) ilişkin olarak kurumlara istisna getirilmiştir.

Kurumlara otel konaklamalarında hizmet vergisi istisnası, makine ve teçhizat alımlarında hızlandırılmış amortisman imkanı, 1 Mart 2020 – 31 Aralık 2020 arasında harcama yapılması şartıyla, tefrişat ve yenileme (*refurbishment & renovation*) maliyetlerini vergiden indirme imkânı sağlanmıştır.

Uluslararası gemicilik şirketlerince bölgesel operasyon bölgelerinin kurulmasında yapılan harcamaların ekstradan indirilmesi imkânı getirilmiştir.

Son olarak Malezya Hükümeti, kredi borçlarının yeniden yapılandırılması sözleşmelerinin damga vergisinden muaf tutulmasına yönelik düzenleme getirmiştir.⁴⁷

26- MEKSİKA

Meksika'da vergi mahkemelerinin 18 Mart ve 19 Nisan 2020 tarihleri arasında hizmet veremeyeceğinin bildirilmesi dışında yetkili makamlarca hiçbir tedbir alınmamıştır.⁴⁸

27- NİJERYA

Afrika'nın en kalabalık nüfusu ve en büyük ekonomisine sahip, hatta kimi zaman "Afrika'nın Çin'i" olarak da adlandırılan Nijerya henüz virüsün etkilerini çok hissetmemesinden ötürü herhangi bir vergisel önlem almamıştır.

Öte yandan Nijerya Merkez Bankası para politikası ve piyasanın fonlanması açısından bir takım önemli kararlar içeren ve toplam maliyeti yaklaşık 2,7 milyar USD olacak olan bir paket açıklamıştır.⁴⁹

⁴⁷ EY, "Economic Stimulus Package 2020 Mitigating economic risks from Covid-19 outbreak", (https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_my/topics/tax/take-5-business-alerts/ey-take5-economic-stimulus-package-2020.pdf). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁸ EY Mexico, (https://www.ey.com/en_gl/locations/mexico). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁴⁹ Bloomberg, "Nigeria Central Bank Covid-19 Stimulus to Reach \$2.7 Billion", (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-18/nigeria-central-bank-covid-19-stimulus-to-reach-2-7-billion>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

28- NORVEÇ

Norveç Hükümeti tarafından halen %12 olarak uygulanan indirimli KDV oranının 1 Ocak 2020'den itibaren %8 olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Ticari faaliyeti bulunan şirket sahiplerinden alınan net servet vergisi mükelleflerinin, şirketlerinin 2020 yılında zarar etmesi durumunda, 2021 yılında ödemeleri gereken servet vergisini bir yıl sonra ödeyebilmeleri imkânı getirilmiştir.

Diğer taraftan, 2020'de zarar edecek şirketlerin bu zararlarını iki yıl öncesi (2018 ve 2019) karları ile mahsup edebilecekleri belirtilmiştir. Söz konusu imtiyaz sadece limited şirketleri sağlamıştır.⁵⁰

29- POLONYA

Polonya vergi idaresi de birçok ülkede yapıldığı gibi, gelir vergisi, kurumlar vergisi ve KDV beyanlarının verilme tarihlerini bir ay uzatmıştır. Bu noktada, KDV beyanlarının uzatılması imkânının büyük ölçekli mükelleflere sağlandığını belirtmekte yarar bulunmaktadır.⁵¹

30- RUSYA

16 Mart 2020'de, aynı zamanda eski Rus Federal Gelir İdaresi Başkanı olan, Rus Başbakanı Mikhail Mishustin, COVID-19'la mücadelede kabinesinin planlarını açıklamıştır. Henüz teklif aşamasında olan bu plan, çok sınırlı da olsa vergisel birtakım teşvik ve önlemleri de içermektedir.

Söz konusu önlemler, şimdilik sadece tur şirketleri ve havayolları uygulanmak ve ileride kapsamı genişletilmek üzere, şirketlerin vergi borcu vadelerinin ötelenmesi, virüsten doğru-

dan etkilenen sektörler vergi tatili sağlanması, küçük ve orta ölçekli işletmelere vergi borçlarını ödemelerinde üç aylık erteleme hakkı verilmesi ve yine aynı şirketlerin vergi denetimlerinin durdurulmasını içermektedir.⁵² Son olarak, sosyal açıdan önemli görülen ve Hükûmetçe karar verilecek ürünlerin ithalatında gümrük vergilerinin alınmayacağı da kararlaştırılmıştır.

31- SİNGAPUR

Mal ve hizmet vergisinde (*goods and services tax – GST*) daha önceden öngörülen oran artışı gerçekleşmeyecek. 2021 yılı dâhil olmak üzere bu oran %7 olarak uygulanmaya devam edecek. 2022-2025 yılları arasında %9 olarak uygulanması öngörülmektedir.

2020 yılına ilişkin beyanda uygulanmak üzere, kurumlara 15.000 S\$ (yaklaşık 10.700 USD) ile sınırlı olmak üzere, ödenmesi gereken kurumlar vergisinin %25'i iadesi gerçekleştirilecektir. Öte yandan, yine kurumlar vergisi mükelleflerinin vergi ödeme taksitleri faizsiz bir şekilde erteleneceği kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, 2020 yılında oluşacak kurum zararının 3 yıla kadar geriye yürütülmesi/mahsubu (*loss carry-back*) imkânı getirilmiştir. Halen geriye doğru zarar müessesesi sadece bir önceki yıla mahsup şeklinde uygulanmaktadır.

2021 yılı için makine ve teçhizat alımında hızlandırılmış amortisman uygulaması getirilmiştir. Ancak, harcamalarda 100.000 S\$ (yaklaşık 71.000 USD) üst sınır uygulanacağı belirtilmiştir.

2021 yılı için tefrişat ve yenileme (*refurbishment & renovation*) maliyetlerini hızlı amor-

⁵⁰ KPMG, Norway: Economic, tax measures to address coronavirus (COVID-19) situation (<https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tmf-norway-economic-tax-measures-to-address-coronavirus-situation.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵¹ National Revenue Administration of Poland, "Coronavirus: information and recommendations", (<https://www.gov.pl/web/coronavirus>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵² Meduza, "Here's Russia's plan for facing the coronavirus crisis and preventing new infections, point by point", (<https://meduza.io/en/feature/2020/03/16/here-s-russia-s-plan-for-facing-the-coronavirus-crisis-and-preventing-new-infections-point-by-point>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

tisman şeklinde bir defada indirebilme imkânı sağlanmıştır. Fakat, harcamalarda 300.000 S\$ (yaklaşık 213.000 USD'lik) bir üst sınır uygulanacaktır. Normal şartlar altında, bu tarz harcamaların takip eden 3 yıl içinde amortisman yoluyla itfası uygulaması bulunmaktadır.⁵³

32- TAYLAND

Gelir vergisi mükelleflerinin korona virüsüyle mücadele amacıyla yapmış oldukları nakdi yardımları matrahtan indirebilmeleri imkânı sağlanmıştır. Söz konusu bağışların diğer yapılan bağışlarla birlikte toplam tutarı safi kazancın %10'unu geçemez. Bağışların elektronik bağış sistemi üzerinden 5 Mart 2020 ile 5 Mart 2012 tarihleri arasında yapılması gerekmektedir.

Benzer bir uygulama, kurumlar vergisi mükellefleri için de getirilmiştir. Fakat gelir vergisi mükelleflerinden farklı olarak, kurumlar vergisi mükellefleri hem aynı hem de nakdi bağış yapabilirler ve bu bağışların diğer yapılan bağışlarla birlikte toplam tutarı safi kurum kazancının %2'sini geçemez. Gelir vergisi mükellefleri gibi, kurumlar vergisi mükellefleri de bağışlarını elektronik bağış sistemi üzerinden 5 Mart 2020 ile 5 Mart 2012 tarihleri arasında yapmaları gerekmektedir.

Amortisman tabi varlık olarak yapılan bağışlarda varlık alımları KDV'den istisna kılınmıştır. Öte yandan, "iyi ihracatçılar"⁵⁴ için hızlandırılmış iade sistemi benimsenmesi ve her bir iade süre-

cinin de elektronik ortamda başvurular için azami 15 gün, kâğıt ortamında başvurular içinse 45 gün içinde sonuçlandırılması öngörülmektedir.

Tayland mevzuatında yumuşak borç (*soft loan*) olarak adlandırılan ve 1 Nisan 2020 ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasında ödenecek olan düşük faizli borçlanmalarda borç faizlerinin 1,5 defa matrahtan indirilebilmesi imkânı sağlanmıştır. Bu imkân, yıllık cirosu 500 milyon Tayland Bahtı (yaklaşık 15 milyon USD), toplam çalışan sayısı 200 kişiyi aşmayan işletmelere tanınmıştır.

Bazı sağlanan hizmet kalemlerinde gelir stopaj oranlarında %50'ye kadar indirim sağlanmıştır.

Son olarak, korona virüs dolayısıyla ekonomik olarak durumları kötüleşen mükelleflere, istihdam seviyelerini korumaları durumunda giderlerini üç defa daha matrahtan düşmeleri imkânı verilmiştir. Söz konusu mükelleflerin yıllık cirosunun 500 milyon Tayland Bahtı (yaklaşık 15 milyon USD), toplam çalışan sayısının ise 200 kişiyi aşmaması gerekmektedir. Ayrıca, istihdam etmeye devam ettiği çalışanlarının tamamının daha önce mükellef nezdinde sosyal güvenlik kaydının olması ve koruduğu istihdam seviyesinin en az Aralık 2019 ile aynı olması gerekmektedir.⁵⁵

33- TAYVAN

COVID-19 ile bağlantılı sebeplerle çalışanlarına izin veren işletmelerin ücret ödemelerini ekstradan iki defa (%200) daha indirebilmeleri imkânı getirilmiştir. Söz konusu indirim hakkı

⁵³ International Tax Review, "Singapore announces tax measures to manage COVID-19", (<https://www.internationaltaxreview.com/article/b1kdfk8v1chpc/singapore-announces-tax-measures-to-manage-covid-19>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Singapore, "Singapore Releases Budget 2020, Global Tax Alert | 2 March 2020", (<https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--singapore-releases-budget-2020>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

EY Singapore, "Singapore Budget 2020", (https://www.ey.com/en_sg/tax/singapore-budget-2020synopsis). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Government of Singapore, "Budget 2020 Advancing As One Singapore", (https://www.singaporebudget.gov.sg/docs/default-source/budget_2020/download/pdf/). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵⁴ "Good exporters", "iyi ihracatçılar" kavramı ile muhtemelen iyi vergi sicili olan ihracatçılar kastedilmektedir.

⁵⁵ Mazars, "Tax Measures on COVID-19 in Thailand", (<https://www.mazars.co.th/Home/Doing-Business-in-Thailand/Tax/Tax-Measures-on-COVID-19>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

15 Ocak 2020 - 30 Haziran 2020 arasında yapılan ücret ödemelerine uygulanacaktır.⁵⁶

Gelir vergisi beyanlarının verilme süresi virüsten etkilenen mükellefler için bir aylığına uzatılmıştır.

Tahsilat Kanunu gereği, virüs kaynaklı ekonomik darboğaza giren mükelleflerin gelir vergisi taksit sürelerini uzatmak için idareye başvuru-bilmeleri imkânı sağlanmıştır.

Söz konusu beyan ve ödeme sürelerine ilişkin uzatmalar, KDV ve kurumlar vergileri için de geçerli olacaktır.

34- VIETNAM

Vietnam da korona virüsü ile mücadelede uygulanacak vergisel önlemler konusunda oldukça sinirli bir teşvik getirmeyi tercih etmiştir. Hanoi yönetimi, sadece lokantalar, oteller, taşımacılık ve turizm sektörlerinde uygulanan KDV oranlarında bir indirimle gidilmesi kararı almıştır.

Diğer taraftan, Vietnam Hükûmeti tarafından, COVID-19'dan etkilenen işletmelerin (henüz netleştirilmemiş olan) bazı vergi ödemelerinde beş aylık erteleme planlanmaktadır.⁵⁷

35- YENİ ZELANDA

Yeni Zelanda'da geçici/peşin vergi beyan sınırı yıllık 2.500 Yeni Zelanda Dolarından 5.000 Yeni Zelanda Dolarına (yaklaşık 1.500 USD ile 3.000 USD) çıkarıldı. Böylece, bir önceki yıl gelir veya kurumlar vergisinde 5.000 Dolardan az matrah bildiren mükelleflerin 2020 yılı içerisinde geçici vergi vermeleri gerekmiyor. Bu uygulama

2021'de devam edecek olup, geçici vergi ödeyen (özellikle küçük ölçekli) mükellef sayısını ciddi bir şekilde indirilmesini sağlayacaktır.⁵⁸

Öte yandan, virüs kaynaklı olarak vergi borçlarını ödemede ciddi sıkıntı içerisindeki mükelleflere taksitli ödeme imkânları sağlanacağı belirtilmiştir. Hatta çok zor durumdaki mükelleflerin bir kısım vergisinin silinebilmesi bile mümkün kılınmıştır. Her mükellefin durumu bağımsız bir şekilde değerlendirilip imkânlardan faydalanması sağlanacaktır.⁵⁹

Beyanname verme sürelerinde herhangi bir uzatmaya gidilmeyen Yeni Zelanda'da, beyannamenin geç verilmesinden dolayı herhangi bir ceza kesilmeyeceği belirtilmiştir.

Gelir İdaresi, vergi borçlarının geç ödenmesinden dolayı uygulanan vergi cezalarının da çok sınırlı durumlarda uygulanmayacağını bildirmiştir.

Oteller dahil, bütün aktifte yer alan binaların %2'lik amortisman tabi tutulması tekrar uygulamaya sokulmuştur. Böylece mükelleflerin 2020 ve 2021 yıllarında daha az vergi ödemesi sağlanacaktır. Bütçe üzerindeki yükü toplamda 12,1 milyar Yeni Zelanda Doları (yaklaşık 7,1 milyar USD) olan paketin 2,1 milyar Dolarlık (yaklaşık 1,2 milyar USD) kısmını tek başına bu düzenleme oluşturmaktadır.

COVID-19'dan dolayı 17 Şubat 2020 ve sonrasında ortaya çıkan gelir ve kurumlar vergisi borçlarını ödemekte sıkıntı çeken ve bunu kanıtlayan mükelleflerin iki yıl boyunca gecikme zammı (*use of money interest – UOMI*) ödemeyeceği açıklanmıştır.

⁵⁶ Laws & Regulations Database of the Republic of China, "Enact special regulations for the prevention and treatment of severe special infectious pneumonia", (<https://law.moj.gov.tw/News/NewsDetail.aspx?msgid=153844>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵⁷ ASEAN Briefing, "Vietnam to Issue Incentives to Counter COVID-19 Impact", (<https://www.aseanbriefing.com/news/vietnam-issue-incentives-counter-covid-19-impact/>) Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵⁸ Deloitte, "Tax reform measures included as part of Business Continuity Package", (<https://www2.deloitte.com/nz/en/pages/tax-alerts/articles/tax-reform-measures.html>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Inland Revenue of New Zealand, "Tax relief in New Zealand", (https://www.ird.govt.nz/covid19?utm_source=business.govt.nz&utm_medium=newsletter&utm_campaign=special_cv_edition). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

⁵⁹ Government of New Zealand, "\$12.1 billion support for New Zealanders and business", (<https://www.beehive.govt.nz/release/121-billion-support-new-zealanders-and-business>). Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

Son olarak, amortisman tabii tutularak giderleştirme sınırı 500 Yeni Zelanda Dolarından (yaklaşık 300 USD) on kat artırılarak, 5.000 dolara (yaklaşık 3.000 USD) çıkarılmıştır. Söz konusu amortisman haddi, 2021 ve 2022 yılları için 1.000 Dolara (yaklaşık 600 USD) düşürülecektir.

SONUÇ

COVID-19 maalesef Dünyada ve ülkemizde her geçen gün etkisini daha fazla hissettirmeye devam etmektedir. Virüsün yarattığı ekonomik ve sosyal tahribat, ülkelerin almış olduğu büyük önlem ve teşvik paketleriyle giderilmeye çalışılmaktadır. Virüsün küresel ekonomide yaratacağı tahribatın öngörüldüğü kadar gerçekleşmesi⁶⁰ ihtimalinin yarattığı tedirginlik, alınan tedbirlerin kamu bütçeleri üzerindeki yükün göz ardı edilmesini kolaylaştırmaktadır.

Ülkelerin aldıkları tedbirlere bütüncül bir şekilde bakıldığında, bazı önemli hususlar öne çıkmaktadır. Bir defa, COVID-19'un ortaya çıktığı dünya ortamının son derece küreselleşmiş, bir o kadar kırılgan, ulusal ekonomilerin birbirine bağımlılık derecesinde aşırı entegre olduğu bir ekosistem olduğunu belirtmekte fayda bulunmaktadır. Nitekim ülkelerin birçoğu sadece kendi iç pazarlarına değil, dış pazarlara da mal ve hizmet satmaya ve hammaddelerinin büyük bir kısmını dışardan temin etmeye çalışmaktadırlar. Söz konusu gerçeklik, aslında alınan önlemlerin bir kısmının boşa çıkma riskini de doğurmaktadır.

İkinci olarak, ülke uygulamalarının heterojen bir çeşitlilik arz ettiği görülmektedir. Diğer bir deyişle, her ülkenin kendi ekonomik ve sosyal şartlarına, bulunduğu coğrafyaya, yani bir nevi kendi pazarına uygun kendine has çözümler geliştirmeye çalışmış olduğunu görmekteyiz. Çözüm setlerinin bu denli çeşitlilik arz etmesi, bir

yandan da ülkelerin ezici çoğunluğunun virüsün yarattığı bu çok veçheli fırtınaya hazırlıksız yakalandığına işaret etmektedir.

Üçüncü olarak, hazırlıksız yakalanan bir ortamda geliştirildiği her halinden belli olan, bir bakıma sınır ötesi (*cross-border*) hareketliliği göz ardı eden, uluslararası etkileşimleri belki de dikkate almayan (ya da alamayan), virüs salgını kendi ülke sınırları içerisinde bir şekilde kontrol altına alındığında her şeyin normale döneceği beklentisiyle tasarlanan birtakım önlemler seti geliştirildiğini söyleyebiliriz. Çözüm setlerinin bir kısmının aslında uzun vadeli bir perspektif sun(a)madığı da kolaylıkla ileri sürülebilir.

Diğer taraftan, COVID-19 pandemisi, hiç şüphesiz, çözümlerle ilintili çok temel bir ironiyi de beraberinde getirmiştir. Nitekim virüs, tesir alanı ve yarattığı tahribat açısından ne kadar küreselse, geliştirilen çözüm setleri de bir o kadar yerel olup, diğer ülkelerinkilerle uyumlu ve entegre olmaktan uzaktırlar. Bu durum aslında koronavirüsün neden olduğu küresel çalkantının ve olumsuz etkilerin beklenenden çok daha uzun süreceğinin kanıtı olarak da görülebilir.

Her şey ulusal düzeyde “eski normal”e dönmeye başlayınca, ülkelerde belki de küreselleşmenin sorgulanacağı, “yeni normal”in üzerine kafa yorulacağı, ekonomik ve siyasal paradigma değişikliklerinin ortaya çıktığı (tabiri caizse kâğıtların yeniden karıldığı) yepyeni bir dünya ile karşılaşma ihtimalimiz hiç azımsanamayacak kadar yüksek gözükmektedir.

Ülkelerin, pandeminin yarattığı ve yaratmaya da devam edeceği tahribat sonrası duruma hazırlıklı olmaları ve aldıkları her türlü ekonomik ve mali tedbirin virüs sonrası dönemi (*post-COVID-19*) kapsayacak ve sınır ötesi etkileşimleri hesaba katacak şekilde tasarlanmasında fayda

⁶⁰ SEGAL, S., GERSTEL, D., “The Global Economic Impacts of COVID-19”, The Center for Strategic and International Studies (CSIS), (<https://www.csis.org/analysis/global-economic-impacts-covid-19>). Erişim tarihi: 26 Mart 2020.

bulunmaktadır. Yukarıda da vurgulandığı gibi, dünya ekonomileri tarihte hiç olmadığı kadar birbirine bağımlı ve bu anlamda kırılgandırlar. Mimarisi bu çerçevede iyi düşünülmüş önlem setlerinin, kısa ve orta vadede ortaya çıkaracakları bütçesel maliyetlerin, aslında hiç uygulanmalarını halinde ortaya çıkabilecek çok daha yüksek ekonomik ve sosyal kayıpları önleyici yetenekte olabileceği gerçeği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Argentina, “COVID-19 - Procedures at TAD”, Kaynak: <http://argentina.gob.ar/noticias/los-ministros-de-economia-y-de-desarrollo-productivo-anunciaron-un-paquete-de-medidas-para>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- ASEAN Briefing, “Indonesia Issues Second Stimulus Package to Dampen COVID-19 Impact”, Kaynak: <https://www.aseanbriefing.com/news/indonesia-issues-second-stimulus-package-dampen-covid-19-impact/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- ASEAN Briefing, “Vietnam to Issue Incentives to Counter COVID-19 Impact”, Kaynak: <https://www.aseanbriefing.com/news/vietnam-issue-incentives-counter-covid-19-impact/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Australian Government, “Economic Response to the Coronavirus”, Kaynak: https://treasury.gov.au/sites/default/files/2020-03/Overview-Economic_Response_to_the_Coronavirus.pdf, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Australian Tax Administration, “COVID-19 Measures in Australia”, Kaynak: <https://www.ato.gov.au/Individuals/Dealing-with-disasters/In-detail/Specific-disasters/COVID-19/https://taxnews.ey.com/news/20200554-australian-government-announces-economic-package-including-investment-incentives-and-tax-measures>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Bird&Bird, “COVID-19 : Extraordinary Tax Measures in Italy”, Kaynak: <https://www.twobirds.com/en/news/articles/2020/italy/covid-19-extraordinary-tax-measures-in-italy>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Bloomberg, “Nigeria Central Bank Covid-19 Stimulus to Reach \$2.7 Billion”, Kaynak: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-03-18/nigeria-central-bank-covid-19-stimulus-to-reach-2-7-billion>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- CNBC, “Coronavirus: Jakarta closes all schools, Apple shuts stores outside China Japan’s Abe considers lowering sales tax”, Kaynak: <https://www.cnbc.com/2020/03/14/coronavirus-live-updates-south-korea-adds-107-new-cases-trump-urges-republicans-to-ba-ck-deal.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- CNNTÜRK, “İçişleri Bakanı Soylu’dan ‘Sokağa çıkma yasağı olacak mı?’ sorusuna yanıt”, Kaynak: <https://www.cnnturk.com/turkiye/icisleri-bakani-soyludan-onemli-aciklamalar>, Erişim tarihi: 26 Mart 2020.
- Deloitte, “Tax reform measures included as part of Business Continuity Package”, Kaynak: <https://www2.deloitte.com/nz/en/pages/tax-alerts/articles/tax-reform-measures.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Department of Finance of Canada, “Canada’s COVID-19 Economic Response Plan”, Kaynak: <https://www.canada.ca/en/department-finance/economic-response-plan.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Department of the Taoiseach of Ireland, “Government agrees next phase of Ireland’s Covid-19 response”, Kaynak: <https://www.gov.ie/en/news/72ecf5-government-agrees-next-phase-of-irelands-covid-19-response/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

- EY Denmark, “COVID-19 consequences on Tax, Social Security and Immigration”, Kaynak: https://www.ey.com/en_dk/tax/covid19-consequences-on-tax-social-security-and-immigration, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Denmark, “Denmark changes tax legislation in light of COVID-19”, Kaynak: https://www.ey.com/en_dk/tax/denmark-changes-tax-legislation-in-light-of-covid-19, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Denmark, “Responding to COVID-19”, Kaynak: https://www.ey.com/en_dk/covid-19, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Finland, “Responding to COVID-19”, Kaynak: https://www.ey.com/en_fi/covid-19, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Hong Kong, “Hong Kong 2020/21 Budget Proposal Announced”, Kaynak: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced/\\$FILE/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced/$FILE/ey-hk-mobility-tax-alert-2020-21-budget-proposal-announced.pdf)
- EY Hong Kong, “Hong Kong 2020-21 Budget Insights”, Kaynak: <https://www.ey.com/cn/en/services/tax/country-tax-advisory/ey-hong-kong-2020-21-budget-insights>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Italy, “Global Tax Alert | 20 March 2020, Italy enacts “Heal Italy” Decree to manage COVID-19”, Kaynak: <https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--italy-enacts-heal-italy-decree-to-manage-covid-19>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Italy, “Italian NPLs and UTPs: Conversion into tax credits of Deferred Tax Assets associated with tax losses carried forward and other deferred deductions”, Kaynak: <https://globaltaxnews.ey.com/news/2020-5396-italian-npls-and-utps-conversion-into-tax-credits-of-deferred-tax-assets-associated-with-tax-losses-carried-forward-and-other-deferred-deductions>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Mexico, Kaynak: https://www.ey.com/en_gl/locations/mexico, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Singapore, “Singapore Budget 2020”, Kaynak: https://www.ey.com/en_sg/tax/singapore-budget-2020synopsis, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Singapore, “Singapore Releases Budget 2020, Global Tax Alert | 2 March 2020”, Kaynak: <https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--singapore-releases-budget-2020>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY Spain, “Spain declares State of Alarm | Immediate tax implications”, Kaynak: <https://taxnews.ey.com/news/2020-0575-spain-declares-state-of-alarm-immediate-tax-implications>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY, “COVID-19: continuity and resilience”, Kaynak: <https://www.ey.com/gl/en/services/tax/internationaltax/tax-alert-library>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- EY, “Economic Stimulus Package 2020 Mitigating economic risks from Covid-19 outbreak”, Kaynak: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_my/topics/tax/take-5-business-alerts/ey-take5-economic-stimulus-package-2020.pdf, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Federal Ministry of Finance of Germany, “A protective shield for employees and companies”, Kaynak: https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Pressemitteilungen/Finanzpolitik/2020/03/2020-03-13-download-en.pdf?__blob=publicationFile&v=2, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.

- Federal Public Service Finance of Belgium, Kaynak: [https://finances.belgium.be /fr/entreprises/mesures-desoutien-dans-le-cadre-ducoronavirus-covid-19](https://finances.belgium.be/fr/entreprises/mesures-desoutien-dans-le-cadre-ducoronavirus-covid-19), Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Federal Public Service Finance of Belgium, Kaynak: <https://finances.belgium.be /fr/Actualites/conventionbelgo-luxembourgisepreventive-de-la-doubleimposition-mesureexceptionnelle>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Federal Public Service Finance of Belgium, Kaynak: <https://finances.belgium.be /fr/Actualites/%ef%83%98belgique-france-régimetravailleurs-frontaliers--coronavirus-covid-19>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Finnish Tax Administration, “Coronavirus – current updates”, Kaynak: <https://www.vero.fi/en/About-us/finnish-tax-administration/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- General Secretariat of the Presidency of the Republic of Brasil, “National Press”, Kaynak: <http://www.in.gov.br/en/web/dou/-/resolucao-n-17-de17-de-marcode-2020248564246>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Government of Canada, “GST/HST credit – Overview”, Kaynak: <https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/child-family-benefits/goods-services-tax-harmonized-sales-tax-gst-hst-credit.html>, Erişim Tarihi: 18 Mart 2020, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Government of New Zealand, “\$12.1 billion support for New Zealanders and business”, Kaynak: <https://www.beehive.govt.nz/release/121-billion-support-new-zealanders-and-business>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Government of Singapore, “Budget 2020 Advancing As One Singapore”, Kaynak: https://www.singaporebudget.gov.sg/docs/defaultsource/budget_2020/download/pdf/, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Government of Sweden, “Additional amending budget due to the coronavirus”, Kaynak: <https://www.government.se/press-releases/2020/03/additional-amending-budget-due-to-the-coronavirus/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Hong Kong Special Administrative Region, “The 2020-21 Budget”, Kaynak: <https://www.budget.gov.hk/2020/eng/nt.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Inland Revenue of New Zealand, “Tax relief in New Zealand”, Kaynak: https://www.ird.govt.nz/covid19?utm_source=business.govt.nz&utm_medium=newsletter&utm_campaign=special_cv_edition, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Internal Revenue Service (IRS), “Coronavirus Tax Relief”, Kaynak: <https://www.irs.gov/coronavirus>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Internal Revenue Service (IRS), “IRS: High-deductible health plans can cover coronavirus costs”, Kaynak: <https://www.irs.gov/newsroom/irs-high-deductible-health-plans-can-cover-coronavirus-costs>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Internal Revenue Service (IRS), “Notice 2020-15, High deductible health plans and expenses related to COVID-19”, Kaynak: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-20-15.pdf>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Internal Revenue Service (IRS), “Notice 2020-17, Relief for Taxpayers Affected by Ongoing Coronavirus Disease 2019 Pandemic”, Kaynak: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-20-17.pdf>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- International Monetary Fund (IMF), “IMF DataMapper”, Kaynak: <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/>

- OEMDC/ADVEC/WEOWORLD, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- International Tax Review, “China’s STA introduces tax measures to manage COVID-19 implications”, Kaynak: <https://www.internationaltaxreview.com/article/b1ks79v-dxzgbls/chinas-sta-introduces-tax-measures-to-manage-covid-19-implications>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - International Tax Review, “ITR’s COVID-19 hub: Managing the tax impact of the coronavirus”, Kaynak: <https://www.internationaltaxreview.com/article/b1knt1zch6vkg/itrs-covid-19-hub-managing-the-tax-impact-of-the-coronavirus>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - International Tax Review, “Singapore announces tax measures to manage COVID-19”, Kaynak: <https://www.internationaltaxreview.com/article/b1kdftk8v-1chpc/singapore-announces-tax-measures-to-manage-covid-19>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Irish Tax and Customs, “Relevant Contracts Tax (RCT)”, Kaynak: <https://www.revenue.ie/en/self-assessment-and-self-employment/rct/index.aspx>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KfW Group, “KfW coronavirus aid: loans for companies”, Kaynak: <https://www.kfw.de/KfW-Group/Newsroom/Latest-News/KfW-Corona-Hilfe-Unternehmen.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG – Meijburg & Co, “Additional corona crisis measures by the government (emergency package covering jobs and the economy)”, Kaynak: <https://meijburg.com/news/additional-corona-crisis-measures-government-emergency-package-covering-jobs-and-economy>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “Economic measures provided by the Swedish Government to alleviate the economic effects for companies due to the covid-19”, Kaynak: <https://home.kpmg/se/sv/home/nyheter-rapporter/2020/03/tax-proposal-in-sweden-in-response-to-covid-19.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “Italy – Some Tax Deadlines Extended During COVID-19 Outbreak”, Kaynak: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/03/flash-alert-2020-049.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “Netherlands: Additional tax relief measures to address coronavirus (COVID-19) crisis”, Kaynak: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-netherlands-additional-tax-relief-measures-to-address-coronavirus-crisis.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “Sweden: Tax relief measures to address coronavirus (COVID-19) issues”, Kaynak: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-sweden-tax-relief-measures-to-address-coronavirus-issues.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “Tax Flash: Dubai and Abu Dhabi roll out economic stimulus packages in times of COVID-19”, Kaynak: <https://home.kpmg/ae/en/home/insights/2020/03/tax-flash-dubai-and-abu-dhabi-roll-out-economic-stimulus-packages-in-times-of-covid-19.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, “UAE: Tax relief included in responses to coronavirus (COVID-19) in Dubai and Abu Dhabi”, Kaynak: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-uae-tax-relief-included-in-responses-to-coronavirus-in-dubai-and-abu-dhabi.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - KPMG, France: Tax relief available for businesses affected by coronavirus (COVID-19),

- Kaynak: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-france-tax-relief-available-for-businesses-affected-by-coronavirus.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- KPMG, Norway: Economic, tax measures to address coronavirus (COVID-19) situation Kaynak: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/03/tnf-norway-economic-tax-measures-to-address-coronavirus-situation.html>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Laws & Regulations Database of the Republic of China, “*Enact special regulations for the prevention and treatment of severe special infectious pneumonia*”, Kaynak: <https://law.moj.gov.tw/News/NewsDetail.aspx?msgid=153844>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Mazars, “*Tax Measures on COVID-19 in Thailand*”, Kaynak: <https://www.mazars.co.th/Home/Doing-Business-in-Thailand/Tax/Tax-Measures-on-COVID-19>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Medipol Sağlık Grubu, Kaynak: <https://www.medipol.com.tr/bilgi-kosesi/bunlari-biliyor-musunuz/pandemi-nedir-coronavirusu-neden-pandemi-ilan-edildi>, Erişim tarihi: 26 Mart 2020.
 - Meduza, “*Here’s Russia’s plan for facing the coronavirus crisis and preventing new infections, point by point*”, Kaynak: <https://meduza.io/en/feature/2020/03/16/here-s-russia-s-plan-for-facing-the-coronavirus-crisis-and-preventing-new-infections-point-by-point>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Ministry of Economy and Finance of Korea, “*2020 Supplementary Budget to Get Over COVID 19 Outbreak*”, Kaynak: http://english.moef.go.kr/popup/20200304_policyFocus/popup.html, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Ministry of Justice and Human Rights of Argentina, Kaynak: <http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/verNorma.do?id=335646>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Ministry of Justice and Human Rights of Argentina, Kaynak: <http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/verNorma.do?id=335423>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - National Post, “*Five things to know about Ottawa’s COVID-19 financial aid package*”, Kaynak: <https://nationalpost.com/pmnn/news-pmn/canada-news-pmn/five-things-to-know-about-ottawas-covid-19-financial-aid-package>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - National Post, “*Government extends tax deadline to June 1 amidst COVID-19 outbreak*”, Kaynak: <https://nationalpost.com/news/politics/government-extends-tax-deadline-to-june-1-amidst-covid-19-outbreak>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - National Revenue Administration of Poland, “*Coronavirus: information and recommendations*”, Kaynak: <https://www.gov.pl/web/coronavirus>, Erişim Tarihi: 24 Mart 2020.
 - National Tax and Customs Direction of Republic of Colombia – DIAN, “*Press Release No. 23*”, Kaynak: <https://www.dian.gov.co/Prensa/Paginas/NG-Comunicado-de-Prensa-No-23-2020.aspx>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - National Tax and Customs Direction of Republic of Colombia – DIAN, “*Press Release No. 24*”, Kaynak: <https://www.dian.gov.co/Prensa/Paginas/NG-Comunicado-de-Prensa-24-2020.aspx>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - NY Times, “*Japan’s Abe Says Mulling Proposals, When Asked About Lowering Sales Tax*”, Kaynak: <https://www.nytimes.com/>

- reuters/2020/03/14/world/asia/14reuters-health-coronavirus-japan-abe-tax.html, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
- Office National de l'Emploi, Kaynak: <https://www.onem.be/fr/nouveau/chomage-temporaire-la-suite-de-lepidemie-de-coronavirus-covid-19-en-chine-et-dans-dautres-pays-ou-la-maladie-sest-propagee-update-18032020>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Osborne Clark, "Dutch tax measures in response to COVID-19", Kaynak: <https://www.osborneclarke.com/insights/dutch-tax-measures-response-covid-19/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - Plante Moran, "Updated COVID-19 tax relief", Kaynak: <https://www.plante-moran.com/explore-our-thinking/insight/2020/03/coronavirus-covid19-tax-relief>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - SEGAL, S., GERSTEL, D., "The Global Economic Impacts of COVID-19", The Center for Strategic and International Studies (CSIS), Kaynak: <https://www.csis.org/analysis/global-economic-impacts-covid-19>, Erişim tarihi: 26 Mart 2020.
 - Time, "President Trump Floats Payroll Tax Relief to Calm Markets Shaken by COVID-19", Kaynak: <https://time.com/5799944/trump-payroll-tax-relief-covid-19-coronavirus/>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - United Kingdom Government, "Coronavirus (COVID-19) guidance for employees, employers and businesses", Kaynak: <https://www.gov.uk/government/news/coronavirus-covid-19-guidance-for-employees-employers-and-businesses>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - US House of Representatives "H.R. 6201, Families First Coronavirus Response Act Title-By-Title Summary", Kaynak: <https://appropriations.house.gov/sites/democrats.appropriations.house.gov/files/Families%20First%20summary.pdf>, Erişim tarihi: 24 Mart 2020.
 - World Health Organization – WHO, "Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic", Kaynak: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>, Erişim tarihi: 26 Mart 2020.